Afghanistan

Verkiezingsthema's

Achtergrond - 9 september 2009

Duitsland is in Afghanistan betrokken bij een oorlog. Dat kan niemand meer ontkennen na de luchtaanval van 3 september, waarbij waarschijnlijk een groot aantal burgerslachtoffers viel. De aanval werd uitgevoerd onder Duits commando.

Betrokkenheid bij oorlog ligt in Duitsland zeer gevoelig en burgerslachtoffers al helemaal. Het incident heeft de Duitse aanwezigheid in Afghanistan onderwerp van debat gemaakt onder de bevolking en in de Bondsdag. Daarmee gebeurt precies wat de meeste partijen het liefst hadden vermeden.

Uitgezonderd Die Linke heerste er onder de in de Bondsdag vertegenwoordigde partijen namelijk wel consensus over de Duitse NAVO-missie in Afghanistan: het is goed dat er circa 4100 Duitse soldaten in de Noord-Afghaanse provincie Kunduz zitten en Duitsland levert er goed werk.

Met zijn militaire presentie en hulp bij opbouwwerkzaamheden draagt Duitsland ertoe bij dat Afghanistan geen toevluchtsoord meer is voor terroristen, dat de Afghaanse regering op den duur zelf voor veiligheid en stabiliteit kan zorgen en dat het vooruitgaat met de mensenrechten, vinden vrijwel alle partijen. Het woord oorlog wordt zorgvuldig gemeden.

Die Linke, maar ook Die Grünen en de FDP eisen nu opheldering van de minister van Defensie over de gang van zaken rond de luchtaanval - toch een duidelijke oorlogshandeling. Zo dreigt Afghanistan een onderwerp van controverse te worden, waarbij de partijen opeens gedwongen kunnen worden standpunten in te nemen: moet er niet een datum worden afgesproken wanneer het Duitse leger uit Afghanistan vertrekt? Zo ja, wanneer zou dat moeten zijn? Het huidige mandaat loopt in december 2009 af.

Moeten er daarna meer of minder militairen naar Afghanistan? Moet Duitsland gehoor geven aan de geluiden van de NAVO-partners om ook in het onveiligere zuiden van Afghanistan actief te worden of moet het in het relatief rustige noorden blijven? In hun verkiezingsprogramma's zijn de meeste partijen daarin weinig uitgesproken.

CDU/CSU

De christendemocraten spreken zich in het debat onverbloemd uit voor de uitzending van méér soldaten naar Afghanistan: “We moeten in elk opzicht méér, en niet minder in Afghanistan doen,” verkondigde de woordvoerder buitenland. Die militairen moeten enkel in het noorden actief blijven en niet ook in Zuid-Afghanistan. Een datum noemen voor de Duitse aftocht noemt de partij een “onserieus” idee. “We zouden ons er zelf mee in de vingers snijden,” aldus de woordvoerder, en “de talrijke successen bij de stabilisatie van Afghanistan teniet doen”.

Het verkiezingsprogramma van de CDU/CSU benadrukt verder vooral de combinatie van civiel en militair ingrijpen in Afghanisaten: “Militaire zichtbaarheid en civiele opbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Zonder strijdkrachten is geen wederopbouw mogelijk, zonder successen in de opbouw van het land geen vermindering van de aanwezigheid van strijdkrachten.”

SPD

SPD-fractievoorzitter en voormalig minister van Defensie Peter Struck uitte onlangs kritiek op bondskanselier Merkel (CDU), die volgens hem te weinig duidelijk maakt “dat we niet in Afghanistan zijn als brandblussers in uniform, maar dat het om een oorlogssituatie gaat waarbij mensen om het leven kunnen komen”. Voor Struck geldt nog altijd zijn gevleugelde uitspraak (met een verwijzing naar het gebergte waar de Duitsers niet ver van gelegerd liggen): “Duitsland wordt aan de Hindoekoesj verdedigd”.

Het verkiezingsprogramma van de SPD spreekt van de twee peilers van de Duitse Afghanisaten-missie. Enerzijds de “civiel-militaire inspanningen”, zoals het opleiden van Afghaanse veiligheidskrachten, anderzijds de ontwikkelingspolitiek, zoals de opbouw van de infrastructuur en scholen. Aan deze peilers verbindt de SPD de termijn waarop het leger in Afghanistan moet blijven: “Hoe sneller we deze doelen bereiken, des te sneller kunnen we ons militaire engagement in Afghanistan beëindigen.”

FDP

De liberalen kiezen in het huidige debat over de beste strategie in Afghanistan voor een politieke oplossing: niet schieten maar praten. De Bondsregering moet er als het aan de FDP ligt voor zorgen dat de NAVO de Afghaanse democratische krachten na de presidentsverkiezingen ondersteunt in hun onderhandelingen met de opstandelingen.

Ook het liberale verkiezingsprogramma legt de nadruk op de civiele kanten van de

Afghanistan-missie. De FDP vindt dat in de eerste jaren dat de internationale troepenmacht aanwezig was in Afghanistan te weinig energie is gestoken in de opbouw van een regerings-, bestuurs- en veiligheidsapparaat. De terugslag in de Afghaanse veiligheidssituatie is daar volgens de partij op terug te voeren - waarvoor ook de Duitse regering “door haar verzaken bij de opbouw van de Afghaanse politiekracht” mede voor verantwoordelijk wordt gesteld.

De FDP wil dat de missie een duidelijke einddatum krijgt, al wordt niet genoemd wanneer dat zou moeten zijn. Strategieën waarover het verkiezingsprogramma rept, zijn het erbij betrekken van landen in de regio (Pakistan, Rusland, Iran, China – “hoe moeilijk dat ook is”) en het aanbieden van alternatieven voor de teelt van papaver aan de boerenbevolking van Afghanistan.

Bündnis 90/Die Grünen

Het groene verkiezingsprogramma hekelt de dominantie van de militaire aanpak in Afghanistan boven de ontwikkelingshulp. Die tot dusver gevoerde strategie met de nadruk op militaire oplossingen voert volgens Die Grünen niet tot meer, maar juist tot minder veiligheid. Dit, terwijl een ‘oorlog tegen de terreur’ die enkel militair wordt opgevat naar mening van de partij niet te winnen valt. Daarom moet de door de VS geleide anti-terreuroperatie ‘Enduring Freedom’ onmiddellijk worden beëindigd.

De geweldsspiraal moet worden doorbroken en de veiligheid van de Afghaanse bevolking moet de hoogste prioriteit krijgen. Duitsland moet daarom meer energie steken in de opbouw van het Afghaanse politie- en justitieapparaat. Die Grünen maken hun zegen aan een nieuw mandaat dan ook afhankelijk van het slagen van de gewenste strategiewisseling richting meer ontwikkelingshulp.

De Duitse missie zal als het aan de partij ligt hoe dan ook niet eindeloos duren: “Enkel mandaatsverlengingen zonder duidelijke politieke doelstellingen negeren de ernst van de situatie”. Die Grünen noemen een perspectief op de beëindiging van de Duitse Afghanistan-missie “absoluut noodzakelijk”.

Die Linke

Die Linke hekelt de "militarisering" van de buitenlandse politiek die sinds 1998 onder de rood-groene regering van kanselier Schröder (SPD) is ingezet. De partij stelt dat de NAVO de missie in Afghanistan alleen doorzet om gezichtsverlies te voorkomen: “Het eigenlijke oorlogsdoel van de NAVO is zich als wereldwijde interventiemacht te presenteren.” Dat maakt de situatie ter plekke volgens Die Linke alleen maar moeilijker. De partij denkt dat een militaire overwinning op de Taliban niet kan worden behaald.

Concreet wil Die Linke dat het Duitse leger Afghanistan per direct verlaat en geen enkele buitenlandse missie meer aangaat – ook niet onder VN-mandaat. De NAVO mag van de partij niet verder worden uitgebreid, en moet het liefst helemaal worden afgeschaft. Evenals Die Grünen en de FDP is Die Linke voor afschaffing van de dienstplicht. Verder wil de partij de export van militair materieel verbieden, alle buitenlandse kazernes in Duitsland sluiten en alle kernwapens in de wereld vernietigen.

Afbeelding:

Picture Alliance / dpa

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/3356/afghanistan